

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ



«Затверджую»

Голова приймальної комісії
СумДПУ імені А.С. Макаренка
проф. Ю.О. Лянной
«15» березня 2021 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ОСНОВ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ МАГІСТРА
ЗА СПЕЦІАЛІСТЮ 011 «ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ»**

Розглянута на засіданні
Приймальної комісії
«15» березня 2021 р.
Протокол № 7

Суми – 2021

Програма фахового вступного випробування з «Основ педагогіки вищої школи» для вступу на навчання для здобуття ступеня Магістра за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Ухвалена на засіданні кафедри
менеджменту освіти та педагогіки вищої школи
24 лютого 2021 р.
Протокол № 8

Завідувач кафедрою менеджменту освіти та
педагогіки вищої школи
_____ професор О.Г. Козлова

Голова фахової атестаційної комісії
_____ професор О.Г. Козлова

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового вступного випробування з «Основ педагогіки вищої школи» для вступу на навчання для здобуття ступеня Магістра за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, кваліфікація: «Магістр освіти. Викладач університетів та закладів вищої освіти») приймаються особи, які мають повну вищу освіту.

Враховуючи, що за умов сьогодення у всіх сферах життя відбуваються демократичні перетворення, актуальними і нагальними стають питання реформування вищої школи, розгляд стратегічних завдань і шляхів реформування освітньої та професійної підготовки. Суспільна потреба в ініціативних, авторитетних, усебічно освічених фахівцях, здатних до подальшого розвитку і самонавчання, духовного і професійного вдосконалення, актуалізує соціальне замовлення на підготовку педагогів нової генерації, здатних не лише до оволодіння сучасними інформаційними і педагогічними технологіями, але й до особистого діалогу з учнями, свідомих у ставленні до обраної професії як творчої місії. Це зумовлює необхідність розвитку навичок проектування професійно-педагогічної діяльності, формування широкого кола ключових компетентностей учительського фаху, спрямовує на пошуки ефективних шляхів удосконалення професійно-педагогічної підготовки, на створення умов, що стимулюють фахове зростання вчителів, узгодження між професійним самовизначенням і професійним відбором до системи педагогічної освіти.

Науковими основами програми фахового вступного усного іспиту з «основ педагогіки вищої школи» є положення класичної дидактики та наукові нароби провідних вітчизняних та зарубіжних фахівців. На початковому етапі програма вступного іспиту зі спеціальності передбачає успішне оволодіння абітурієнтом навчальним матеріалом зі спеціальності та **повинен знати:**

- теоретико-методологічні основи педагогіки; нормативні юридичні документи, що регламентують функціонування системи вищої освіти сучасної України;

- теоретичні засади організації навчально-виховного процесу в умовах сучасного вітчизняного закладу вищої освіти;
- сутність методологічних підходів до здійснення педагогічної діяльності в умовах закладу вищої освіти; основні тенденції розвитку вищої педагогічної освіти за кордоном.

Крім того, абітурієнт *повинен володіти: навичками* системного та аналітичного мислення, аналізу інформації, що постійно оточує викладача і такі навички використовувати у процесі проектування змісту навчання сучасних майбутніх фахівців.

Абітурієнт має вміти:

- застосовувати набуті знання у безпосередній практичній діяльності;
- узагальнювати та використовувати передовий педагогічний досвід і сучасні досягнення вітчизняної і зарубіжної педагогічної науки;
- моделювати та здійснювати педагогічний експеримент, правильно і ефективно обирати та застосовувати методи науково-педагогічного дослідження; правильно обирати та застосовувати методи і форми організації навчально-виховного процесу у вищій школі.

Система оцінювання:

Не склав 0 – 99 балів

Початковий рівень – 100 – 129 балів

Достатній рівень – 130 – 153 балів

Середній рівень – 154 – 176 балів

Високий рівень – 177– 200 балів

Форма фахового вступного випробування з «Основ педагогіки вищої школи» для вступу на навчання для здобуття ступеня Магістра за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки – усний іспит.

Кількість білетів – 21, у яких представлено по 2 теоретичних питання та 1 педагогічна ситуація.

Час підготовки до складання усного іспиту – 10 хв.

Час відведений на відповідь по білету – 10 хв.

Питання зі спеціальності

1. Місце вищої школи (ВШ) у системі державної освіти.
2. Освітня структура закладу вищої освіти.
3. Характеристика об'єкта, предмета й суб'єкта освітнього процесу у закладі вищої освіти.
4. Індивідуально-психологічні особливості студентського віку.
5. Предмет і методи педагогічної науки.
6. Функції педагогіки вищої школи (ЗВО).
7. Принципи й методи навчання у ЗВО.
8. Організація навчання, діагностика й контроль знань у ЗВО.
9. Загальні психолого-педагогічні вимоги до процесів передачі й освоєння знань у ЗВО.
10. Студентська група як суб'єкт освітнього процесу.
11. Лекційна й семінарська робота викладача й студента.
12. Динаміка активації індивідуальної свідомості: пасивне й активне слухання, монолог, діалог.
13. Евристичне навчання у вищій школі.
14. Дослідницька й проєктивна діяльність студентів.
15. Евристичні й проблемні методи навчання.
16. Оволодіння творчими механізмами і методами пошукової, евристичної та креативної діяльності викладача і студента.
17. Особливості індивідуальної роботи викладача зі студентами.
18. Особливості впровадження проєктної технології навчання у ЗВО.
19. Завдання сучасної вищої школи: ідеологічні, інформаційні, етичні, громадянські.
20. Формування необхідних людських якостей у рамках ЗВО: толерантності, інтелігентності, освіченості.
21. Приклад конкретного аналізу творчої взаємодії викладача й студента.

22. Соціально-психологічні проблеми міжособистісних відносин у ЗВО.
23. Динаміка статусних позицій викладача й студента в процесі їхньої взаємодії.
24. Проблеми професіоналізації середовища взаємодії у процесі навчання у ЗВО.
25. Особистісне зростання студента: взаємодопомога й індивідуальний супровід.
26. Активізація дорослої позиції й відповідальності студента.
27. Роль педагогічної науки у соціально-історичному розвитку українського суспільства.
28. Характеристика методів педагогічного дослідження.
29. Поняття про цілісний педагогічний процес: його ознаки і функції.
Характеристика його структури та основних етапів.
30. Виховання в цілісному педагогічному процесі. Поняття про закономірності і принципи виховання.
31. Мета і завдання, основні напрями сучасного виховання.
32. Поняття про громадянське виховання. Мета, завдання, зміст громадянського виховання. Громадянське виховання і громадянська освіта.
33. Розумове виховання школярів: суть, завдання, зміст. Формування світогляду в контексті розумового виховання школярів.
34. Поняття про моральне виховання школярів. Основні завдання, зміст морального виховання. Роль педагога в моральному вихованні школярів.
35. Естетичне виховання школярів: суть, завдання, зміст. Організація естетичного виховання у сучасній школі.
36. Поняття про трудове виховання. Зв'язок трудового виховання з політехнічною освітою й економічним вихованням.
37. Професійна орієнтація молоді. Організація профорієнтаційної роботи у сучасній школі.
38. Поняття про правове виховання школярів. Проблеми формування правової вихованості сучасних школярів.

- 39.Поняття про методи, прийоми і засоби виховання. Сучасні підходи до класифікації методів виховання.
- 40.Методи стимулювання поведінки і діяльності. Педагогічні умови використання методу змагання.
- 41.Методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки. Метод вправ і привчання.
- 42.Методи формування свідомості та їх роль у виховному процесі. Метод прикладу.
- 43.Поняття про форми виховної роботи. Методика організації і проведення виховного заходу.
- 44.Поняття студентського колективу. Педагогічне керівництво студентським колективом.
- 45.Актуальні проблеми сучасної дидактики
- 46.Сутність навчання, його методологічні засади і рушійні сили.
- 47.Типи і види навчання. Сутність проблемного навчання.
- 48.Поняття про закономірності і принципи навчання. Сутність і реалізація принципу міцності знань і науковості.
- 49.Поняття про зміст освіти. Проблема формування змісту освіти в сучасній українській школі.
- 50.Методи, прийоми і засоби навчання. Класифікація методів навчання.
- 51.Типи і структура сучасного уроку. Нетрадиційний урок.
- 52.Місце і роль самостійної навчальної роботи в системі освіти студентів.
- 53.Сутність функцій оцінки та аналізу знань, умінь та навичок студентів. Аналіз методів контролю знань, умінь, навичок учнів з погляду їх ефективності.
- 54.Система освіти в Україні. Управління системою освіти в Україні.
- 55.Методична робота в сучасному закладі вищої освіти.
- 56.Технологічний підхід в освіті. Особистісно-орієнтовані технології навчання.
- 57.Передовий педагогічний досвід та освітні інновації.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Відповіді на фаховому вступному випробуванні з «Основ педагогіки вищої школи» для вступу на навчання для здобуття ступеня Магістра за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки фаховою атестаційною комісією за 200-бальною шкалою. Загальні критерії оцінювання знань абітурієнтів та їх відповідність 200-бальній шкалі наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Критерії оцінювання знань абітурієнтів

Рівень компетентності	за шкалою від 0 до 200 балів	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий рівень	177– 200	Абітурієнт виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; засвоїв рекомендовану програмою літературу; проявив творчі здібності в розумінні, логічному, стислому та якісному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
Середній рівень	154 – 176	Вступник виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
Достатній рівень	130 – 153	Вступник виявив знання навчального матеріалу дисципліни у обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; упорався з виконанням завдань, передбачених програмою; ознайомився з основною літературою рекомендованою програмою.
Початковий рівень	100 – 129	Вступник не може дати необхідної кількості аргументованих відповідей, не може вирішити завдання або ситуацію.
Не склав	0 – 99	Вступник не може дати відповідь, не може вирішити завдання або ситуацію.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття), затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896 // Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Уклад. : О. О. Любар; за ред. В. Г. Кременя. – К. : Знання, 2005. – С. 600–623 ; (редакція зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 576 (576-96-п) від 29.05.96). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п>
2. Державна програма «Вчитель», затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 28 березня 2002 р. № 379 // Директор школи. – 2002. – № 23–24. – С. 3–22 ; (редакція зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 493 (493-2011-п) від 11.05.2011). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/379-2002-п>
3. Закон України «Про вищу освіту» (Документ 2984-14, чинний, поточна редакція – Редакція від 05.12.2012, підстава 5460-17). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>
4. Закон України «Про загальну середню освіту» від 13.05.1999 № 651-XIV [чинний, редакція від 05.12.2012, підстава 5460-17] // Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Уклад. : О. О. Любар; За ред. В. Г. Кременя. – К. : Знання, 2005. – С. 623–644 ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
5. Закон України «Про освіту», уведений в дію Постановою ВР № 1144-XII (1144-12) від 04.06.91, ВВР, 1991, № 34, ст.452 // Історія української школи і педагогіки : Хрестоматія / Уклад. : О. О. Любар; За ред. В. Г. Кременя. – К. : Знання, 2005. – С. 577–600 ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
6. Конвенція ООН про права дитини (20 листопада 1989 року) (редакція зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 генеральної асамблеї ООН від 21 грудня 1995 року). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021
7. Конституція України, прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р., зі змінами, внесеними згідно із Законом № 2222-VI від 8 грудня 2004 року / Україна. Верховна Рада. – К. : Велес, 2008. – 47 с. ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
8. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності : [Постанова Президії від 19 квітня 2000 Протокол № 1-7/4-49] // Освіта України. – 2000. – 9 серпня. – С. 6 ; Шлях освіти. – № 3. – С. 7–13. Концепція національного виховання [Рішення Колегії МОН України від 25.06.09 року. Протокол № 7/2-4] // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С. 19–25 ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/4310/

9. Національна доктрина розвитку освіти [від 17.04.2002 № 347/2002] // Історія української школи і педагогіки : Хрестоматія / Уклад. : О. О. Любар; За ред. В. Г. Кременя. – К. : Знання, 2005. – С. 644–658 ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
10. Волкова Н. П. Педагогіка : Навчальний посібник / Н. П. Волкова. – К. : Вид. центр «Академія», 2003. – 613 с.
11. Гура О. І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: навчальний посібник / О. І. Гура. – К. : Центр навчальної літератури. – 2005. – 224 с.
12. Дидактика : учебное пособие для студентов педколледжей и лицеев / В. Н. Рыжов. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 318 с.
13. Загальна педагогіка : методичні рекомендації / [уклад. : Т. М. Максименко, О. Д. Козлов]. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – 144 с.
14. Коваль Л. Г. Соціальна педагогіка / Л. Г. Коваль та ін. – К., 1997. – 345 с.
15. Козлова О. Г. Взаємозв'язок функцій управління в процесі громадянського виховання студентів вищого навчального закладу / О. Г. Козлова // Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: методологічні, змістові та методичні засади : [монографія] / [за ред. проф. А. А. Сбруєвої]. – Суми : Видавництво «Мак Ден», 2011. – 432 с. – С. 418-433.
16. Козлова О. Г. Вища освіта України та Болонський процес : навчальний посібник / О. Г. Козлова, В. І. Кочубей. – Суми : Університетська книга, 2010. – 170 с.
17. Козлова О. Г. Зміст управління процесом громадянського виховання студентів вищого навчального закладу / О. Г. Козлова, Т. В. Гребеник // Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: методологічні, змістові та методичні засади : [монографія] / [за ред. проф. А. А. Сбруєвої]. – Суми : Видавництво «Мак Ден», 2011. – 432 с. – С. 418-433.
18. Козлова О. Г. Інноваційна культура: сутнісні характеристики / О. Г. Козлова, Р. В. Миленкова. – Суми. : СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2007. – 140 с.
19. Козлова О. Г. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник / О. Г. Козлова. – Суми : Університетська книга, 2011. – 178 с.
20. Козлова О. Г. Керівництво громадянським вихованням студентської молоді : навч.-метод. посібник / О. Г. Козлова, Т. В. Гребеник. – Суми : Університетська книга, 2011. – 188 с.
21. Козлова О. Г. Організаційні засади інноваційних процесів у системі вищої освіти / О. Г. Козлова // Теорії і технології інноваційного розвитку вищої освіти : глобальний та регіональний аспекти : [монографія] / [за заг. ред. проф. А. А. Сбруєвої]. – Суми : вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – С. 175–191.
22. Козлова О. Г. Професійна мобільність педагога – фактор інноваційних змін у вищій освіті / О. Г. Козлова, Д. О. Козлов // Теорії і технології інноваційного розвитку вищої освіти : глобальний та регіональний

- аспекти : [монографія] / [за заг. ред. проф. А. А. Сбруєвої]. – Суми : вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – С. 191–201.
23. Козлова О. Г. Система управління процесом громадянського виховання студентів вищого навчального закладу / О. Г. Козлова // Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: методологічні, змістові та методичні засади : [монографія] / [за ред. проф. А. А. Сбруєвої]. – Суми : Видавництво «Мак Ден», 2011. – 432 с. – С. 409-418.
24. Кононенко М. П. Інноваційні підходи до формування готовності майбутніх учителів до індивідуалізації навчально-пізнавальної діяльності старшокласників // Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: методологічні, змістові та методичні засади : [монографія] / [за ред. проф. А. А. Сбруєвої]. – Суми : Видавництво «Мак Ден», 2011. – 432 с. – С. 333-353.
25. Конфліктологія : метод. реком. для студентів спеціальності «Практична психологія» заочної форми навчання Інституту педагогіки і психології (відділення післядипломної та додаткової освіти) СумДПУ імені А.С. Макаренка / [уклад. : С. В. Пухно, Т. М. Максименко]. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – 36 с.
26. Корж-Усенко Л. В. Історія педагогіки України: традиції та інноваційні тенденції / Л. В. Корж-Усенко, Д. В. Мартиненко // Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: методологічні, змістові та методичні засади : [монографія] / [за ред. проф. А. А. Сбруєвої]. – Суми : Видавництво «Мак Ден», 2011. – 432 с. – С. 106-146.
27. Корж-Усенко Л.В. Законодавча база в галузі вищої освіти України: ретроспективний аналіз / Л. В. Корж-Усенко // Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки. – Черкаси: Бізнес-інноваційний центр Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького, 2016. – № 12. – С. 75–81.
28. Корж-Усенко Л.В. Історіографічний вимір становлення вищої освіти в Україні / Л. В. Корж-Усенко // Історико-педагогічний альманах. – Умань: Уманський державний педагогічний університет імені П. Тичини, 2014. – Вип. 2. – С. 59-63.
29. Кузьмінський А. І. Педагогіка : Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання, 2007. – 447 с.
30. Лазарєв М. О. Основи педагогічної творчості / М. О. Лазарєв. – Суми, 1995. – 212 с.
31. Мазоха Д. С. Педагогіка : Навчальний посібник / Д. С. Мазоха, Н. І. Опанасенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 232 с.
32. Максименко Т. М. Роль самостійної роботи у процесі професійної підготовки майбутніх викладачів вишу / Т. М. Максименко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий дурнал / голов. Ред. А. А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2017. – № 5(69). – С. 281–291.

- 33.Максименко Т. М. Особливості організації навчально-дослідної роботи студентів педагогічних спеціальностей ВНЗ / Т. М. Максименко, С. В. Пухно // Фізико-математична освіта : науковий журнал. – 2015. – Випуск 2 (5). – С. 39–47.
- 34.Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівців за спеціальністю 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» / автори-упорядники : О. Г. Козлова, А. А. Сбруєва, Д. О. Козлов, М. О. Лазарева ; за ред. доктора педагогічних наук, професора А.А. Сбруєвої. – Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2017. – 48 с.
- 35.Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : Навч. посіб. для студ. вузів. – 2-ге вид. – К. : Гранмна, 1999. – 350 с.
- 36.Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : Навч. посібник [для студ. вищ. пед. навч. закл.] / Н. Є. Мойсеюк. – 3-тє вид., доп. – К., 2001. – 608 с.
- 37.Науково-освітній потенціал нації: погляд у ХХІ століття / авт. кол. В. Литвин (кер.), В. Андрущенко, А. Гуржій та ін. – К. : Навчальна книга, 2004. – Кн. 1: Пріоритети інтелекту. – 2004. – 638 с.
- 38.Науково-освітній потенціал нації: погляд у ХХІ століття / авт. кол. В. Литвин (кер.), В. Андрущенко, А. Гуржій та ін. – К. : Навчальна книга, 2004. – Кн. 3 : Модернізація освіти. – 2004. – 943 с.
- 39.Науково-освітній потенціал нації: погляд у ХХІ століття /авт. кол. В. Литвин (кер.), В. Андрущенко, А. Гуржій та ін. – К. : Навчальна книга, 2004. – Кн. 2 : Освіта і наука: творчий потенціал державо і культуротворення. – 2004. – 672 с.
- 40.Пшенична Л. В. Індивідуальність як унікальна самобутність учителя / Л. В.Пшенична // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2014. – № 8(42). – С. 149-160.
- 41.Пшенична Л. В. Вища освіта – дієвий механізм соціалізації молоді / Л. В. Пшенична // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – №3(47). – С. 480-489.
- 42.Пшенична Л. В. Вплив рейтингу на імідж викладача / Л. В.Пшенична // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології / голов. ред. А.А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2014. – № 6(40). – С. 3–16.
- 43.Пшенична Л. В. Забезпечення якості вищої освіти в контексті імплементації Закону України «Про вищу освіту» / Л. В. Пшенична // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2017. – № 2(66). – 344с. – С. 113–128.
- 44.Пшенична Л. В. Інноваційні процеси в освіті як фактор її розвитку / Л. В. Пшенична // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології / голов.ред. А.А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2014. – № 4(38). – С. 3–16.

- 45.Пшенична Л. В. Організація фахової підготовки студентів ВНЗ як формування суб'єктів професійного саморозвитку / С. Б. Кузікова, Л. В. Пшенична // Науковий вісник Херсонського державного університету: Серія: психологічні науки. – Херсон: Херсонський державний університет, 2014. – Випуск I, том I. – С. 200–206.
- 46.Сбруєва А. А. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах / А. А. Сбруєва, М. Ю. Рисіна. – Суми, 2000. – 208 с.
- 47.Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : [навчальний посібник] / А. А. Сбруєва. – Суми : ВТД «Українська книга», 2004. – 320 с.
- 48.Сбруєва А.А. До проблеми D(digital)-інновацій у вищій освіті: етапи розвитку та чинники ефективності / А.А. Сбруєва // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2015. – № 8 (52) . – С. 450–464.
- 49.Сбруєва А.А. Інтернаціоналізація вищої освіти: пріоритети комплексної стратегії Європейського Союзу / А.А. Сбруєва // Вища освіта України. 2013. – № 3. С.89-95.
- 50.Сбруєва А.А. Інтернаціоналізація як драйвер розвитку інноваційної системи університету / А.А. Сбруєва, Д.О. Козлов // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2016. – № 6 (60). – С. 71–87.
- 51.Сбруєва А.А. Критерії та рівні сформованості управлінської компетентності викладача вищого навчального закладу / А.А. Сбруєва, Д.О. Козлов // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2016. – № 3(57). – С. 504–515.
- 52.Сбруєва А.А. Наднаціональний вимір управління Болонським процесом: суб'єкти, функції, механізми / А.А. Сбруєва // Вища освіта України. – 2014. – № 1. – С. 91-98.
- 53.Сбруєва А.А. Освіта обдарованих і талановитих: організаційні засади та тенденції розвитку міжнародного співробітництва // Педагогічні науки, теорія, історія, інноваційні технології. – 2013. – № 8 (34). – С. 14–26.
- 54.Скоробагатська О. І. До проблеми психологічної стійкості майбутніх викладачів вищої школи в умовах суспільства ризику / О.І. Скоробагатська // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал. – Суми : СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2014. – № 9. – С. 224-238.
- 55.Сластенин В. А. Педагогика : Учеб.пособие для студ. пед. учеб. завед. – 3-е изд. / В. А. Сластенин, И. Ф. Исаев, А. И. Мищенко, Е. Н. Шиянов. – М. : Школа-Пресс, 2000. – 512 с.
- 56.Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка / М. Г. Стельмахович. – К., 1996. – 312 с.
- 57.Фіцула М. М. Педагогіка : Посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М. М. Фіцула. – К. : Вид. центр «Академія», 2000. – 542 с.

